

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 De Deo quantum ad naturam assumptam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

simul esse & non esse: & eiusdem rationis est, quod fuit, non fuisse. Vnde Augusti. dicit 26. contra Faustum. Quisquis dicit, si omnipotens est Deus, faciat vt ea quæ facta sunt, facta non fuerint, non videt se hoc dicere, faciat vt ea quæ vera sunt, eo ipso quo vera sunt, falsa sint.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod cum verbum sit conceptus mentis, nihil quod contra dictionem implicatur, verbum dici potest, quia non cadit in conceptu mentis, vt probatur in 4. Metaphyl.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum hæc sit falsa, Deus potest peccare si vult.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur quod hæc sit falsa, Deus potest peccare si vult. De quocumque enim possum dicere, quod homo potest facere si vult, potest etiã dici simpliciter, quod homo potest facere illud. Si ergo hæc propositio est vera, Deus potest peccare si vult, sequitur quod hæc sit vera, Deus potest peccare: sed hoc est erroneum. ergo & primum.

SED CONTRA. Quicumque vult peccare, peccat: sed sequitur si Deus peccat, potest peccare. ergo sequitur, si vult potest peccare.

RESPON. Dicendum, quod hæc coniunctio, si, ordinem quandam importat. Potest autem in proposito duplicem ordinem importare. Vno quidem modo, ordinem causæ, siue principij, & hoc modo propositio falsa est, voluntas enim Dei est principium & causâ respectu creaturarum, non autem respectu eorum quæ pertinent ad diuinam naturam: vnde non dicimus, quod pater generit filium voluntate, sed naturaliter, vt patet per Hilariũ in libro de syno. Potentia autem Dei ad ipsam naturam diuinam pertinet: vnde hoc ipsum quod est posse peccare, non est subiectum diuinæ voluntati, alioquin voluntas Dei esset principium immutationis diuinæ, quod est impossibile. Alio modo, potest importare ordinem consequentiæ, & sic hæc locutio est vera. Si Deus vult peccare, potest peccare. Sequitur enim sine conditione, si argumentamur ex impossibili posito. Deus vult peccare. ergo potest peccare. Omnia enim quæ vult potest, sed non econuerso.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod cum dicitur, Si homo vult currere, potest currere, antecedens est possibile, & ideo consequens est simpliciter possibile: sed cum dicitur sic. Si Deus vult peccare, potest peccare, antecedens est impossibile, vnde nihil prohibet conditionalem esse veram, consequente existente impossibili.

QVÆSTIO III.

DEINDE quantum ad naturam assumptam, quæ sita sunt duo.

¶ Primo, Vtrum totus sanguis, quæ Christus in sua passione effudit, in resurrectione ad corpus eius redierit.

¶ Secundo, In quo Christus nobis maius signum dilectionis exhibuerit, vtrum in hoc quod Christus passus est pro nobis, vel in hoc quod corpus suum dedit nobis sub sacramento in cibum.

ARTICVLVS V.

Vtrum totus sanguis Christi, qui in passione eius est effusus, ad corpus eius in resurrectione redierit.

CIRCA primum sic proceditur. Videtur quod totus sanguis Christi, qui est in passione eius effusus, ad corpus eius in resurrectione redierit. Resurrectio enim nostra conformis erit resurrectioni Christi, secundum illud ad Philip. 3. Reformabit corpus humilitatis nostræ cõfiguratum corpori claritatis suæ: sed ad corpus nostrum in resurrectione redibit totum quod fuit de veritate humanæ naturæ. Sanguis autem Christi in passione effusus, fuit de veritate humanæ naturæ, & sacer dicitur, secundum illud, Quem sacer cruor, perunxit fufus agni corpore. ergo videtur quod ille sanguis Christi in passione effusus, in resurrectione ad corpus eius redierit.

¶ 2. Præter. Verbum Dei numquam deposuit quod in nostra natura assumpsit, partibus humanæ naturæ ab inuicem in passione separatis: sed verbum Dei assumpsit in natura nostra non solum corpus, sed etiam sanguinem. ergo sanguis ille numquam fuit a verbo depositus. redijt ergo ad ipsum in resurrectione.

SED CONTRA est, quod in aliquibus ecclesijs sanguis Christi vsque hodie dicitur seruari.

RESPON. Dicendum, quod in resurrectione tam Christi, quàm nostra, totum quod fuit de veritate humanæ naturæ, reparabitur, non autem illa quæ de veritate humanæ naturæ non fuerunt. Et quàmuis circa ea quæ sunt de veritate humanæ naturæ, sit diuersa diuersorum opinio, secundum quamlibet opinionem non totus sanguis nutrimentalis, id est, qui ex cibis generatur, pertinet ad veritatem humanæ naturæ. Cum ergo Christus ante passionem comederit & biberit, nihil prohibet in eo fuisse aliquem sanguinem nutrimentalem, qui ad veritatem humanæ naturæ non pertinet, & quem oporteret ad corpus eius in resurrectione redire. Sed quia specialiter fit quæstio de sanguine in passione effuso pro redemptione humani generis, de hoc magis dicendum videtur, quod totus in resurrectione ad corpus Christi redierit triplicatione, quarum prima accipit potest ex ætate Christi patientis. Passus est enim in perfectissima ætate, in qua maxime ea quæ in homine inueniuntur, ad veritatem humanæ naturæ pertinere videntur, tamquam ad maximam perfectionem adducta. Secunda sumitur ex merito passionis. Si enim sanctorum martyrum illæ partes, in quibus passionem pro Christo sustinuerunt, quandam privilegiatum fulgorem in resurrectione habent, vt Augustinus dicit 21. de ciuita. Dei. ergo multo magis sanguis Christi, quem pro salute humani generis effudit, ad gloriosam resurrectionem reparatus est. Tertia ratio potest sumi ex ipsa virtute passionis. Sanguis enim ille in passione effusus humanum genus sanctificauit, secundum illud ad Hebræos vltimo, lesus vt sanctificaret per sanguinem suum populum extra portam passus est. Humanitas autem Christi salutiferam virtutem habuit ex virtute verbi sibi vniti, vt Damasc. dicit in 3. lib. Vnde manifestum est, quod sanguis in passione effusus, quæ maxime fuit salubris, fuit diuinitati vnitus: & ideo oportuit, quod in resurrectione iungeretur alijs humanitatis partibus. Sanguis autem Christi, qui in quibusdam ecclesijs ostenditur, dicitur ex quadam

Quodlib. S. Tho. E imagine

3. p. q. 54. ar. 4.
3. ad 1. & 4.
di. 44. dist. 1.
ar. 2. q. 3.

p. q. 1. ar. 6.
o. & veri. q.
14. arti. 7. c.
14. 1. & Ma.
4. q. arti. 1. q.
11. p. q. 9.
arti. 1. ca. &
21. q. 6. arti.
1. ad 2.

imagine Christi percussa miraculose fluxisse: vel F
etiam alia ex corpore Christi.
Et per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS VI.

Vtrum Christus maius dilectionis signum ostendit tradendo
corpus suum in cibum. quam patiendo pro nobis.

Art. speciali
ver.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur q̄ Chri-
stus maius dilectionis signum nobis ostendit
tradendo corpus suum in cibum, q̄ patiendo pro
nobis. Charitas. n. patriæ perfectior est, q̄ charitas
viæ: sed beneficium illud quo nobis Christus contu-
lit corpus suum dans nobis in cibum, magis assimi-
latur charitati patriæ, in qua plene fruemur Deo.
Passio autē quam pro nobis subijcit, magis assimi-
latur charitati viæ, in qua nobis pro Christo immi-
net patiedū. ergo maius est dilectionis signum, q̄
Christus corpus suum tradidit nobis in cibum, q̄
quod Christus passus est pro nobis.

SED CONTRA est, quod dicitur Ioan. 15. Maio-
rem charitatem nemo habet, quam vt animam
suam ponat quis pro amicis suis.

RESPON. Dicendum, quod illud quod est potif-
simum in vnoquoque genere, est mēsurā omnium
eorum quæ sunt illius generis, vt patet per Philo. in
10. Meta. potissimum autē in genere amoris homi-
nū est amor. quo quis amat seipsum. & ideo ex hoc
amore necesse est mēsuram accipere omnis amo-
ris, quo quis alium amat. Vnde & in 9 Eth. Philo. di-
cit quod amabilia quæ sunt ad alterum, veniunt
ex amabilibus quæ sunt ad seipsum. Pertinet au-
tem ad amorē quo quis amat seipsum, vt velit sibi
bonum: vnde tanto aliquis alium magis amare pro-
batur, quāto magis bonum quod sibi vult, propter
amicum prætermittit, secundum illud Prouer. 12.
Qui negligit damnum propter amicum, iustus est.
Vult autem homo sibi triplex bonum particulare,
quæ sunt anima, corpus, & res exteriores. Est ergo
aliquid signum amoris, q̄ aliquis in rebus extero-
ribus propter alium detrimentum patitur: manus
autem amoris signum, si etiam corporis proprii
detrimentum patitur, vel labores, vel verbera pro
amico sumendo: maximū autem dilectionis signū,
si etiam animā suam deponere velit pro amico mo-
riendo. Quod ergo Christus pro nobis patiedo ani-
mam suam posuit, maximum fuit dilectionis signū.
Quod autem corpus suum dedit in cibū sub sacra-
mento, ad nullum detrimentum ipsius pertinet:
vnde patet quod primum est maius dilectionis si-
gnum: vnde & hoc sacramentum est memoriale
quoddam & figura passionis Christi, veritas autem
præeminet figuræ, & res memoriali.

AD PRIMUM ergo dicendum q̄ exhibitio corpo-
ris Christi in sacramento habet quidē figurā quan-
dam charitatis, qua diligit nos Deus in patriā: sed
passio eius pertinet ad ipsam Dei dilectionē, nos a
perditione ad patriam reuocantem: dilectio autem
Dei non est maior in patriā, quā sit in præsentī.

QVÆSTIO XIII.

ARTICVLVS VII.

Vtrum lucifer sit subiectum xui.

DEINDE circa angelos quaesitum est vnū. Vtrum
lucifer sit subiectum xui. & videtur q̄ sic. Si-

cut subiectum temporis est primum tēporale sim-
plicissimum, ita subiectū xui videtur esse simplicif-
simum æternum: hoc autem est lucifer, qui inter
angelos supremus fuit secundum suam naturā crea-
tā. Alioquin corpora cælestia, quæ nō sunt suscepti-
ua gratiæ, xui mēsurari non possent. cum ergo do-
na naturalia integra remāserint in demonibus post
peccatum, sicut Dion. dicit 4. ca. de diu. nomi. vide-
tur quod xuum sit in lucifero sicut in subiecto.

SED CONTRA. A xuum est quādam æternitatis
participatio: sed angeli beati magis sunt in participa-
tione æternitatis quā lucifer, qui est beatitudinis
expers ergo lucifer non est subiectum xui, sed ma-
gis supremus beatorum angelorum.

RESPON. Dicendum, q̄ ex ignorantia lingue gre-
cæ prouenit, q̄ communiter apud multos xui ab
æternitate distingueretur, ac si distingueretur an-
tropos ab homine. Quod enim in greco dicitur xuum,
in latino æternitas, & sic etiam Dion. 10. ca. de diu.
nomi. pro eodem vtitur æternitate & xuo sed quia
nominibus vtendum est vt plures, si vtrumque di-
stinguamus ab inuicē, xuum nihil aliud erit quā
æternitatis participatio, vt scilicet essentialis æterni-
tas ipsi Deo attribuitur. xuum autem quasi participata
æternitas substantiis spiritalibus, quæ sunt su-
pra tempus. quia vero id quod per essentiam dicitur,
semper est mēsurā ipsius quod dicitur per partici-
pationem, potest dici q̄ prima mēsurā omnium æter-
norum est ipsa Dei æternitas: sicut etiam substantia
Dei est mēsurā omnis substantiæ, vt dicit Commē-
tator in 10. meta. Si quis tamen velit accipere men-
surā homogeneam, id est, eiusdem generis, dicitur
quidam, quod non est vna mēsurā communis, sed
quodlibet æternum habet suam xuum, sed hi p-
prium vocem ignorant. Sic enim esset verum quod
dicunt, si omnia æterna essent æqualia. Sic enim
vnum eorum non esset mēsurā alterius: hoc autē
non est verum, quia in angelis est accipere primū,
medium, & vltimum non solum secundum diuer-
sas hierarchias & ordines, sed etiam secundum di-
uerfos angelos in eodem ordine, vt patet per Dio-
ny. 10. capitu. cælestis Hierar. Et quia semper illud
quod est simplicissimum, & mēsurā in quolibet
genere, sicut dicitur in 10. metaphys. ideo necesse
est vt duratio simplicissimi æterni sit xuum om-
nium æternorum, & ita simplicissimum æter-
num est subiectum xui. Sed attendendum quod
substantiæ spirituales mēsurantur quo, non solum
quantum ad earum substantiam, sed etiam quan-
tum ad earum propriam operationem. Vnde in
libro de causis dicitur, quod sunt in momento æter-
nitatis secundum substantiam & operationem, &
sic oportet, quod ille angelus qui est subiectū xui
sit simplicissimus, non solum quantum ad essentiam,
sed etiam quantum ad operationem. Talis autem
est supremus omnium angelorum bonorū, cuius
operatio maxime est in vno, quod est Deus, vnta.
Vnde supremus omnium angelorū est subiectum
xui, non autem lucifer.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod aliqui
posuerunt luciferum non fuisse supremum ange-
lorum: sed sicut Damascē. dicit, fuit primus eo-
rum qui præerant ordini terrestri. Si vero conceda-
mus secundum Gregorium, quod fuerit supremus
omnium, tunc dicendum est, quod sua operatio
auersa est ab vno primo, & conuersa ad multitudi-
nem.